

III RIIGIKOGU

6. istungjärk. **Protokoll nr. 154 (7).**

1928.

III Riigikogu koosolek 8. mail 1928
kell 17.

Kokku on tulnud 89 Riigikogu liiget.

Valitsuse loosis: Riigivanem **J. Tõnisson**, rahaminister **A. Teetsov**, kaubandus-tööstusminister **J. Holberg**, siseminister **J. Hüner-son**, haridusminister **A. Möttus**, teedeminister **A. Kerem**, põllutöominister **O. Köster**, kohtuminister **T. Kalbus**, töö-hoolekandeminister **K. Soonberg**.

Päevakord:

1. Koolimajade ehitusfondi seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

2. Rapla-Pae tee ehitamiseks maa sundvõõrandamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

3. Metsaseaduse § 793. muutmise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

4. Põllumajandusliikude kutsekoolide ja katsejaamade riikliku toetuslaenu fondi seaduse muutmise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

5. Eesõigustatud merevõlgade ja merehüpo- teekide kohta käivate määruste ühtlustamise rahvusvahelise konventsiooni kinnitamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

6. Sõjaoludes teadmata kadunute surnu- kstunnustamise tähtaja lühendamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

7. Tempelmaksu seadus — III lugemisel.

8. Eesti-Tshehoslovakkia vahelise kauba- lepingu ja selle lõpp-protokolli kinnitamise seadus — II lugemisel.

9. Koolinõunikkude tasude seadus — II lugemisel.

10. Maanteede seadus — II lugemisel.

Koosolekut juhatab esimees **K. Einbund**.

Sekretäri kohal sekretär **M. Juhkam**.

Koosolek algab kell 17.15 min.

1. Päevakorra Juhataja **K. Ein- täiendamine. bund:** Avan Riigikogu koosoleku.

Päevakorda võetakse nähtava ena- musega rkl. Pesur'i (tp) ettepanekul 1. punk- tiks komisjonide täiendavad valimised.

2. Teadaand- mine muuda- tuste kohta Rii- gikogu koossei- sus.

järgi. Järgmine kandidaat sama nimekirja järgi Ida Otson valimisõiguse kaotanud. Riigikogu töödest osa võtma kutsutud Konstan- tin Veiss.

3. Teadaand- mine komisjo- nidesse antud seaduseelnõude kohta.

kaubandus- ja laevandus-konventsiooni ja selle allkirjutamise protokollki kinnitamise seadus — rahaasjanduse komisjoni.

3. Raudteedevõrgu arendamise ja selleks krediidi määramise seadus — eelarve-komisjoni.

4. Jõuvankrite seadus — üldkomisjoni.

5. Riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse muutmise seadus nr. 3 — eelarve-komisjoni.

6. Kaitsevæteenistuse seaduse rikkumise asjus karistuse määruste muutmise seadus — üldkomisjoni.

4. Komisjonide täiendavad va- limised.

5. Koolimajade ehitusfondi sea- dus — redakt- sioon.

nähtava enamusega.

6. Rapla-Pae tee ehitami- seks maa sund- võõrandamise seadus — re- daktsoon.

Sekretär **M. Juh- kam:** Tagasi on astunud Riigikogust 7. mail 1928 August Luik — Eesti töö- liste partei Tallinna vali- misringkonna nimekirja

kandidaat sama nimekirja järgi Ida Otson valimisõiguse kaotanud. Riigikogu töödest osa võtma kutsutud Konstan- tin Veiss.

Riigikogu juhatusel poolt on antud:

1. Tallinna pedagoogi- umi seadus — hariduskom- isjoni.

2. Eesti-Türgi vahelise kaubandus- ja laevandus-konventsiooni ja selle allkirjutamise protokollki kinnitamise seadus — rahaasjanduse komisjoni.

3. Raudteedevõrgu arendamise ja selleks krediidi määramise seadus — eelarve-komisjoni.

4. Jõuvankrite seadus — üldkomisjoni.

5. Riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse muutmise seadus nr. 3 — eelarve-komisjoni.

6. Kaitsevæteenistuse seaduse rikkumise asjus karistuse määruste muutmise seadus — üldkomisjoni.

Nähtava enamusega valitakse eelarve-kom- isjoni rkl. Sprenk (tp).

Redaktsiooni komis- joni aruandja **O. Gus- tavson.**

Seaduse lõpuredakt- sioon võetakse vastu nähtava enamusega.

Redaktsiooni komis- joni aruandja **O. Gus- tavson.**

Seaduse lõpuredakt- sioon võetakse vastu nähtava enamusega.

7. **Metsaseaduse § 793. muutmise seadus — redaktsioon.** Redaktsiooni komisjoni aruandja **O. Gustavson.** Seaduse lõpuredaktsioon võetakse vastu nähtava enamusega.

8. **Põllumajanduslike kutsekoolide ja katsejaamade riikliku toetuslaenu fondi seaduse muutmise seadus — redaktsioon.** Redaktsiooni komisjoni aruandja **O. Gustavson.** Seaduse lõpuredaktsioon võetakse vastu nähtava enamusega.

9. **Eesõigustatud merevälgade ja merehüpotekide kohta käivate määruste ühtlustamise rahvusvahelise konventsiooni kinnitamise seadus — redaktsioon.** Redaktsiooni komisjoni aruandja **O. Gustavson.** Seaduse lõpuredaktsioon võetakse vastu nähtava enamusega.

10. **Sõjaoludes teadmata kadunute surnustunnustamise tähtaja lühendamise seadus — redaktsioon.** Redaktsiooni komisjoni aruandja **O. Gustavson.** Seaduse lõpuredaktsioon võetakse vastu nähtava enamusega.

11. **Tempelmaksu seadus — III lugemisel. (Tekst III Rk. protokollide lisades, vaata sisukord, ja veerg 76—83, 84—99, 103—107).** Tempelmaksu seaduse komisjoni aruandja **V. Hasselblatt.** Pealkiri ja §§ 1—11 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(§ 12.)

Aruandja **V. Hasselblatt:** § 12-das on redaktsiooniline parandus. § 12 hakkab peale: „Tempelmaksu maksimisest on vabastatud.“ ja selle järele on punkt 1. kaks negatiivset. Et siin segadust ei tekiks, teen ettepaneku, need võtta eraldi punktidenähtava enamusega a ja b, nimelt järgmiselt:

„1. Riigi- ja omavalitsuse asutused ja -ettevõtted, välja arvatud: a) § 1. p. 3. ettenähtud juhtumised, kus omavalitsuse asutused on

kohustatud tempelmaksu maksma, ja b) riiklikud eripõhikirjade alusel tegutsevad ettevõtted, niipalju kui need ei ole ellu kutsutud riikliku monopoli teostamiseks.“

O. Gustavson (stp): Teisel lugemisel võeti vastu rahaministri poolt soovitatud variant käesoleva paragrahvi punkt 1. kohta. Ma teen ettepaneku, tähendatud punkt 1. vastu võtta komisjoni poolt algettepanekuna esitatud redaktsioonis: „Riigi- ja omavalitsuse asutused ja -ettevõtted, välja arvatud § 1. p. 3. ettenähtud juhtumised, kus omavalitsuse asutused on kohustatud tempelmaksu maksma.“ Härra rahaminister põhjendas oma ettepanekut peale muu sellega, et olla juba asutud riigi ettevõtete maksustamises uuele seisukohale. Tähendatud ettevõtted tulla maksustada ühel alusel eravõtetega. Tõepoolest on see ühtlustamis- põhimõte viidud läbi ainult ühe riigi ettevõtte suhtes. See ettevõtte on riiklik põlevkivitööstus. Aga teised riiklikud ettevõtted on enne kui pärast tempelmaksust vabastatud. Nii riiklik metsatööstus, riiklik turbatööstus j. n. e. (Kaubandus-tööstusminister J. Holberg: Neid ei ole suudetud, need on parandamisel.) Rahaministri ettepanek on sihitud riiklike ettevõtete kui sarnaste vastu. Seda riigi ettevõtete vastast politikat tuleb aga hakata ajama otsekohesemalt, kui leitakse, et riiklikud ettevõtted on tarbetud. Meie rühm loeb need ettevõtted tarvilikkudeks. Ta leiab, et ei ole mingit mõtet koormata tähendatud ettevõtteid riiklike maksudega, — see oleks ju lihtsalt raha ühest taskust teise panemine.

V. Hasselblatt (sks): Härra Gustavson'i seletus ei ole täpne. Kõik riiklikud ettevõtted ja asutused, mis Riigikogu poolt vastu võetud eripõhikirjade alusel töötavad, maksavad tempelmaksu nii nagu kõik teised ettevõtted, näiteks pikalaenu pank, maapank, põlevkivitööstus ja teised. Teises variandis, mis komisjoni poolt esitati, on eriti alla kriipsutatud, et ainult need ettevõtted on vabad, mis teostavad riikliku monopoli. Nii et mina isiklikult kaitsen teist varianti, millega pärast ühines Vabariigi Valitsus.

Juhataja **K. Einbund:** Asun rkl. Gustavson'i ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Panen hääletamisele § 12 ühes aruandja redaktsiooniliste parandustega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 12 vastu võetud.

§§ 13—25 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(§ 26.)

O. Gustavson (stp): Härra rahaministri ettepanekul võeti II lugemisel vastu § 26 p. 1-sena järgmine osa: „1) Esitada Vabariigi Valitsusele otsustamiseks tempelmaksu seaduse vastu eksimiste eest määratud trahvide vähendamise või sissenõudmise tähtaja pikendamise küsimusi, kui isikute raske majanduslik seisukord või erilised asjaolud selle kasuks räägivad“ ja endised p.p. 1, 2 ja 3 võeti 2., 3. ja 4-ks punktideks. Teen ettepaneku, see osa § 26. kustutada ja p. p. 2, 3 ja 4 võtta 1., 2. ja 3-daks. Ma tähendasin juba II lugemisel, et selle ettepanekuga on Vabariigi Valitsus veidi hiljaks jäänud. Eelnõu alg-ettepanekus seda ei ole. See on seda iseloomustavam, et praegune Vabariigi Valitsus väga nõudlik on Riigikogu suhtes. Meie teame, et on kokku seatud ja Riigikogule esitatud muudatus Riigikogu kodukorra kohta. Selle muudatusega tahetakse võimatuks teha esineda sarnaste ettepanekutega, mida Vabariigi Valitsus ei ole saanud mahti arutada. Mina arvan, et kui üks pool omale välja tingib sarnased soodustused, siis peab ta selle õiguse tunnustama ka teise poole suhtes. Nüüd on komisjon pool eraviisil kokku tulles võinud ettepaneku vaid pealiskaudselt läbi arutada, sest komisjonil ei olnud aega seda teha põhjalikult. Komisjoni enamus leidis, et see ettepanek on sisult sarnane, mis ei vääri vastuvõttu. Rahaministrile tahetakse anda õigus igal ajal esineda ettepanekutega, mitte ainult edasi lükata trahvitasumise tähtaegu, vaid ka vähendada trahvitasummasid. Vähendamistega võib minna sinna maale, et miljonitest markadest jäetakse järele vaid üks mark, kõik muu kustutatakse. Ma saaksin veel sellest aru, kui tempelmaksu seadust oleks rikutud kuritahtluseta. Siis oleks veel kuidagi mõeldav, et valitsus pehmemdaks kohtu karmust, mis tingitud seaduse tähest. Aga kui seadust rikutakse teadvalt, — see on hoopis teine asi. Kohus on otsuse teinud, otsus on täiesti teenitud. Seal tuleb aga Vabariigi Valitsus ja tõmbab oma trahvivähendava otsusega tehtud tööle kriipsu peale. Neil motiividel teen ma ettepaneku, vastu võtta § 26 niisugusel kujul, nagu komisjon selle esitas.

Rahaminister A. Teetsov: Lugupeetud Riigikogu liikmed! See oleks kordamine, kui hakkaksin rkl. härra Gustavson'i väidete peale veel kord vastama, sest eelmisel koosolekul esitasin valitsuse seisukoha selles asjas väga selgelt. Tahaksin veel ühte asja toonitada, et see ettepanek, punkt 1 sisse võtta, on tulnud

just kohtutegelaste ringkondadest. Ka omast praktikast pean ütleva, et see on tarvilik. Selle kohta, miks see punkt valitsuse eelnõus sees ei olnud, selle kohta ei saa praegune valitsus midagi teha. Eelmine valitsus oli selle teksti sarnaselt esitanud, ja praegune valitsus ei tahtnud selle paragrahvi pärast tervet eelnõu tagasi võtta ja siis aastate-kaupa eelnõu komisjonis seista lasta. Need on need põhjused, miks niiviisi on talitatud. Ka I lugemisel deklareerisin juba, et Vabariigi Valitsusel on teatud parandused, millega ta üksikute paragrahvide arutamisel esineb.

Aruandja V. Hasselblatt (lõpusõna): Komisjoni seisukohta selgitas rkl. härra Gustavson. Komisjon asus seisukohale, et küsimuse lahendamise viis teatud määral konkureerib tempelmaksu seaduses ettenähtud tempelmaksu süsteemiga. Seaduses ettenähtud süsteemiga on pandud kohtu peale tempelmaksu õige maksustamise järelevalve.

Juhataja K. Einbund: Aruandja ühineb rkl. Gustavson'i ettepanekuga, selle järgi ei tuleks see eraldi hääletamisele, kuid rahaminister nõuab ettepaneku eraldi hääletamist. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Hääletamisele tuleb § 26. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 26 vastu võetud.

§ 27 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(Tariifi nr. 1.)

O. Gustavson (stp): Teisel lugemisel tegi härra rahaminister ettepaneku, võtta seadusse teadaannete, palvekirjade, avalduste j.n.e. liigitamine, mis komisjoni poolt kõrvale jäetud, nende instantside järgi, kuhu need saadetakse. Komisjoni ettepanek oli, võtta kõigilt avaldustelt, palvekirjadelt j.n.e. ühesugust tempelmaksu — 25 senti igalt poognalt. Nüüd on rahaminister teinud ettepaneku, jätta 25-sendiline tempelmaks kõigilt palvekirjadelt, mis on esitatud rahukohtunikkudele, rahukogudele kui teise astme kohtutele ning omavalitsuse asutustele; kõik teised palvekirjad teistele riiklikkudele asutustele ja kohtutele arvatakse 50-sendilise tempelmaksu alla. Kui esitatud avaldustele, nõudmistele j. n. e. nõutakse vastust, siis oleks I liigi tempelmaks 50 senti ja II liigi oma 100 senti. Teiste sõnadega: tõstetakse praegumaksev norm tervelt viie kordseks. Praegu makstakse vastu- seta palvekirjalt 10 senti ja vastusega — 20

senti. Ma tähendasin juba II lugemisel, et see kõrgendus on rekordiks kogu tempelmaksu seaduses. (Aruandja V. Hasselblatt: Aga ta läks kümme korda väiksemaks inflatsiooni tõttu.) Ei ole ühtki tempelmaksu liiki, mis oleks tõstetud viis korda suuremaks, kui see on praegu. Ma teen ettepaneku, vastu võtta tariifi nr. 1 nii, nagu komisjon selle esitanud. Tähendab — kõik avaldused, palvekirjad, teadaanded j.n.e. arvata 25-sendilise tempelmaksu alla.

Rahaminister A. Teetsov: Ma tähendaksin käesoleval korral, et see väide, nagu ei oleks ühtki tariifi osa niivõrt tõstetud kui liht tempelmaksu oma, on võib olla ka osalt õige. Aga peab ütleva, et ükski osa võrreldes eelsõjaaegsete normidega ei ole nii madal kui see. Liht tempelmaks on nii madal, et ta praegustes oludes tihti kulu ära ei tasu. Loomulik, et siin peab veidi muutust tulema. Kui võtta näiteks teisi tariife, siis need on kõik tõstetud, kui võtame kulla aluseks, siis on neid ikka tõstetud 100% miinimum, 200%, ja on ka neid, kus 400% on tõstetud, aga liht tempelmaks on jäänud ikka sama penni peale, nagu ta oli enne. Selle asjaolu peale on ka kohtutegelased tähelepanu juhtinud ja selle tagajärjel olen need parandused sisse võtnud.

V. Hasselblatt (sks): Mina ei taha ülepea suurte tempelmaksude poolehoidjana välja astuda, kuid pean siiski tähendama, et see pilt, mida härra Gustavson ette tõi, ei ole õige. Tema ütleb, et tempelmaks tõstetakse viiekordseks. Kui meie aga silmas peame, et varem ajal oli see tempelmaks 1 rubla, 1,75 ja isegi 2 rubla, tähendab mitu sada Eesti marka, ja et protsentuaalne tempelmaks oli Vene ajal ½%, sellest kõrgemat ei olnud, ja nendel aladel nüüd kuni 4% on, siis näeme, et protsentuaalne tempelmaks on järk-järgult kasvanud, aga liht tempelmaks on inflatsiooni ajast peale allapoole läinud.

Mis puutub komisjoni seisukohta, siis pean kaitsma seda seisukohta, et liht tempelmaksu ühtlustada 25 sendi peale. Kuid siin on kohuseks mul tähendada, et 2-se Riigikogu komisjon, kus komisjoni koosseis peaaegu sama oli, kui 3-das Riigikogus, otsustas ühtlustada neid makse 50 sendi peale. Arvates ühes vastusega 1 kroon ei ole liiga palju võetud, et tasuda seda tööd, mis ametiasutustes tehakse. Ma ei taha end kõrgema autoriteedi taha peita, kuid pean tarvilikuks siin ette tuua, mis Riigikohtu esimees Parts selle kohta tähendas. Tema ütles, et protsentuaalne tempelmaks on järk-järgult kasvanud, kuna aga liht tempelmaks on tagasi läinud ja nõuab, et

liht tempelmaksu võetaks avalduste pealt 1 kroon, tähendab vastusega 2 krooni, et ainult sellega tasuks end töö, mis tehakse ametiasutustes.

Arvan, et kui tahetakse tempelmaksu süsteemi tasakaalus hoida, siis on valitsuse ettepanek parem kui komisjoni ettepanek.

O. Gustavson (stp): Härra rahaminister on põhjendanud oma ettepanekut peale muu veel Vene ajal maksvate normidega. Kahtlemata olid siis need normid kõrgemad kui praegu. Aga meie ei tohi unustada seda 10 aastat, mis meid lahutab veneaegsest tariifist. 10 aasta kestel on inimesed maksnud palvekirjadelt 10—20-margalist tempelmaksu. See on neile saanud harjumuseks. Kui nüüd tõstetakse äkki palvekirjade maksumäär viiekordseks, siis tunnevad endid õigustatult olevat puudutatud need, keda see kõrgendus tabab.

Siin seisab küsimuse raskus selles, missuguste ringkondadega meil tegemist. See on kõige iseloomustavam antud puhul ja praegustes vaidlustes.

Meie ei saa praeguse ajaga võrrelda Vene aega. Vene ajal ei olnud tarvis esitada kolmandikku ega neljandikkugi niipalju palvekirju kui praegu.

Härra rahaminister trööstib, ega kordavad palvekirjad tempelmaksu alla kuulu. Aga tegelikult on lugu siiski nõnda, et isegi kordavatele palvekirjadele tulevad tempelmargid ligi lisada, sest muidu jäävad need lihtsalt tähelepanemata. On vastuvaidlematult tõsi, et tänapäev tuleb esitada palvekirju palju rohkem kui Vene ajal. Seepärast puudub iga sugune moraalne alus veeretada tempelmaksu kõrgendatud tariifimäärad just kehvemate kihtide õlale. Millega põhjendab rahaminister oma parandus-ettepanekut? Kas fiskuse huvidega? Sellest ei ole rahaminister kõnelenud. Ta ei tihka nähtavasti tulla selle väitega. Aga kui ta tulekski, siis oleks kohe käepärast väga hea vasturohi. Aruandja poolt tehti ettepanek, kõige tähtsama tulumaksu objekti — kinnisvara — ostu-müügi lepingute tempelmaksu määra vähendada 50% võrra — 2% pealt 1% peale. Selle paranduse vastuvõtu tagajärjel võivad tuntavalt väheneda tulud tempelmaksust.

J. Fuks (as): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Pean ütleva, et meie seisukohalt vaadates peaks jäädama sellele seisukohale, mis tempelmaksu komisjon vastu võtnud. Mingisugust tarvidust ei oleks riigil nii suurt tempelmaksu palvekirjade peale panna. Kui arvesse võtame, et sõduritest on maad saanud 15

tuhat inimest, teised aga maata ja seda nõuavad ning kõik peavad mitu palvekirja kirjutama ja seega kulutama tempelmaksuna mitte üks kroon vaid rohkem, ja kui seda tähele paneme, et meie asutustes midagi muidu sündida ei või, kui igalpool peab paber olema, siis peaks Vabariigi Valitsus eeskätt muutma ja ära kaotama selle paberikoormatuse korra.

Sellepärast ei pea meie rühm loomulikult palvekirjadelt liiga suurt tempelmaksu võtmist ja hääletab 25 senti poolt, nagu see komisjoni poolt vastu võetud.

Juhataja K. Einbund: Panen hääletamisele rkl. Gustavson'i ettepaneku. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Aruandja V. Hasselblatt: Ma arvan, et praegusel momendil härra Gustavson'i ettepaneku vastuvõtmisega on ühtlasi ka ära muudetud samasugused ettepanekud, mida härra rahaminister tegi teiste paragrahvide juures, nii et see ettepanek kustutab ka tariifi nr. nr. 10, 11-B, 11-C ja 12 need osad, kus komisjon võttis 25 senti ja Vabariigi Valitsuse ettepanekuga võeti vastu 25 ja 50 senti. Mina aruandjana arvan, et see ühtlustamine on igatahes tarvilik.

O. Gustavson (stp) (korra kohta): Ma arvan, et asja selguse mõttes on siiski parem tehtuid ettepanekuid ka teistes paragrahvides eraldi hääletada. Kuigi tariifimäärad antud puhul ühtlased, käsitavad nad siiski erinevaid tempelmaksu objekte. Üks tariifi number käsitab avaldusi, teine tõestamisi, kolmas õiendusi j. n. e.

Aruandja V. Hasselblatt (korra kohta): Ma arvan siiski, et härra Gustavson'i seisukoht ei ole õige selles mõttes, et Vabariigi Valitsus on oma esialgse eelnõu juurde tagasi tulnud härra rahaministri ettepanekuga, ja komisjon on põhimõttelikult selle vahetegevise maha tõmmanud ja sellepärast 25 võtnud 50 asemel. Sellepärast ei ole vahet nende vahel, ükskõik kas nad on õiendused või avaldused.

Juhataja K. Einbund: Kodukorra § 77. juurde kuuluvas seletus 2-ses on öeldud, et kui on vastu võetud parandus, mida on vaja paranduse mõttele vastavalt teha ka seaduseelnõu järgmistes osades, siis ei tule niisugune parandus korduvalt hääletamisele, vaid loetakse kõigis seaduseelnõu osades juba vastuvõetud redaktsiooniliseks paranduseks. Nagu aruandja on tõendanud, et see parandus kuulub

niisuguste redaktsiooniliste paranduste hulka, siis leian, et kõiki neid rahaministri poolt esitatud ja II lugemisel vastuvõetud parandusi, mida käesolev ettepanek puudutab, võib redaktsioonilisteks parandusteks lugeda, kui korra kohta muid ettepanekuid ei tehta. Muid ettepanekuid ei tehta, sellega jääb minu korraldus jõusse.

Panen hääletamisele tariifi nr. 1 ühes vastuvõetud parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 1 vastu võetud.

Tariifi nr. nr. 2—9 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(Tariifi nr. 10.)

Aruandja V. Hasselblatt: Juba varem vastuvõetud paranduse põhjal tuleb tariifi nr. 10. välja jätta rahaministri ettepanekul II lugemisel vastuvõetud liigitus.

Juhataja K. Einbund: Kodukorra järgi kuulub see osa parandamisele vastavalt eelpool vastuvõetud parandusele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 10 vastu võetud ühes parandusega.

(Tariifi nr. 11.)

Aruandja V. Hasselblatt: Selles osas tuleks samuti välja jätta II lugemisel härra rahaministri poolt ettepanekul liigitus.

Juhataja K. Einbund: Tariifi nr. 11 vastavas osas tuleb parandamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 11 vastu võetud.

(Tariifi nr. 12.)

Aruandja V. Hasselblatt: Ka selle osa kohta maksab sama parandus, nimelt et langeb välja II lugemisel sissevõetud liigitus.

Juhataja K. Einbund: Tariifi nr. 12 vastavas osas tuleb parandamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 12 vastu võetud.

Tariifi nr. nr. 13—15 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(Tariifi nr. 16.)

Aruandja V. Hasselblatt: II lugemisel võeti vastu ostu-müügi lepingute puhul parandus-ettepanek, et kinnisvarade müük maksustada 1%-ga endise 2% asemel, Vene ajal maksustati isegi 1/2%-ga. Et seda liikumata

varanduste maksustamise küsimust arutati ostu-müügi lepingute puhul, on sellest tingitud, et ostu-müügi lepingud on pealepingud. Komisjoni arvates tuleks seda sisuliselt ühtlustada, nii et emb-kumb, kas 1% vastu võtta, või minu poolt tehtud ettepanek tariifi nr. 37. juurde, mis II lugemisel vastu võeti, tagasi lükata.

Teen ettepaneku, tariifi nr. 16. p. B ühtlustada tariifi nr. 37. p. A-ga, võttes 2% asemele 1%.

O. Gustavson (stp): Selles mõttes on aruandjal täielik õigus, et tempelmaksu seaduse konstrueerimisel tuleb kindlast süsteemist kinni pidada. Vastuvõetud süsteemi järgi maksustatakse toimingud kinnisvara suhtes 2%-ga, vallasvara suhtes — 1%-ga. Nii on meil suurem osa norme vastu võetud. Ainult tariifi nr. 37. juures tegi aruandja ettepaneku, võtta selles 2% asemel 1%. See ettepanek võeti vastu. Loomulik, et selle ettepaneku vastuvõtmisega süsteem, millele oli rajatud tempelmaksu seadus, segi paisati. Nüüd oleme jõudnud sellaseni kurioosumini, et ostu-müügi lepingud maksustatakse 1%-ga, põlise pidamise lepingud aga 2%-ga. Tegelikult peaks olema ümberpöördukt. Tekib küsimus, kas tahetakse seda eksitust revideerida või mitte. (J. Soots, põl: Missugust eksitust?) Kui tahetakse, siis missuguses suunas? Minu arvates on ainult üks ühtlustamise tee võimalik, — III lugemisel tuleb aruandja poolt tehtud ja Riigikogu poolt vastuvõetud ettepanek tühistada. (J. Soots, põl: Miks siis tühistada?) Kui hakatakse III lugemisel analoogia alusel võtma vastu eriparagrahve ja eriparandusi, milliseid teisel lugemisel tehtud ei ole, siis hoiatan ma selle eest, sest see paiskab segi senised traditsioonid ja kodukorra eeskirjad. Meil maksab see põhimõtte Riigikogu kodukorras, et III lugemisel võib teha ainult neid ettepanekuid, mis II lugemisel on tehtud. Ma küsiksin härralt aruandjalt, et ta näitaks mulle paranduse, mis II lugemisel tehtud tariifi nr. 16. kohta. Härra aruandja ei saa seda parandust näidata sel lihtsal põhjusel, et seda tehtud ei ole. Kui aga tahetakse seda III lugemisel teha, siis käib see kodukorra vastu. Enamus võib ju otsustada kodukorrast mitte kinni pidada, kuid siis tekib küsimus, millest meie edaspidise töö juures üldse kinni peame. (K. Päts, põl: Seda ei panda hääletamisele, mis II lugemisel tehtud ei ole.)

V. Hasselblatt (sks): Ma tahaksin härra Gustavson'ile vastu vaielda, ja seletada, kuidas see asi tuli. Tempelmaksu tariifid on

korraldatud alfabeedi järgi ja selle tõttu on edasiandmise leping varem kui ostu-müügi leping. Selle peale vaatamata härra Gustavson ei hakka eitama, et ostu-müügi leping on tüübi poolest pealeping ja selle edasiandmine on subsidiaarne leping. Ei ole imeks panna, et liikumata varanduste ostu-müügi lepingute maksustamise küsimus tuli arutamisele § 37. juures, mis aga hiljem arutati, kui edasiandmise küsimus. On selge, kui Riigikogu enamus soovib liikumata varanduste maksu vähendada, mis on neljakordselt suurendatud võrreldes Vene ajaga, siis see maksab ka ostu-müügi lepingute edasiandmise kohta. See on seotud teiste ettepanekutega, nagu Teie ettepaneku puhul nr. 1 juures. Mina ei näe siin sugugi kodukorra rikkumist, vaid tahaksin meelde tuletada ühte juhtumist, mis mul veel hästi meeles. Kui arutati vähemusrahvuste omavalitsuse seadust, siis võeti vist § 6. vastu sõna „rahvusnõukogu“ asemel „kultuurnõukogu“, ja III lugemisel võeti vastavalt sellele põhimõttele pealkirja nimetus „Kultuur omavalitsus“. (O. Gustavson, stp: See on hoopis teine asi.) Härra Gustavson, minu arvates on arvud väikesed asjad ja teine kord on mõni väikene redaktsiooniline parandus sõnades põhimõtte suunas suurema tähtsusega kui numbrid 1 ja 2. (O. Gustavson, stp: Ega nii ei saa talitada.) Need ettepanekud said tehtud ... (A. Rei, stp: Kodukorda rikkudes ei või seda teha.) Kodukorra rikkumise kohta on arvamusid väga lahkuminevad, härra Rei. Läänud koosolekul tahtsin II lugemisel need parandused teha, siis ütles härra Gustavson, et seda teha ei tohi, see on kodukorra vastu. (O. Gustavson'i, stp vahelhüüe.) Mina arvan, et selle ettepanekuga põhimõtet ei riku, vaid tahan ainult süsteemi päästa.

O. Gustavson (stp): Aruandja parandustel puudub järjekindlus. Võtame näiteks muutmise-ettepaneku tariifi nr. 37. Seal leidub p. A ja p. B. Enne oli sel liigitamisel mõte. A objektid maksustati 2% ja B objektid 1%-ga. Nüüd on aga aruandja ettepaneku järgi see vahe kaotatud. Aga milleks see liigitus siis veel vajalik?

Muutmise-ettepanek tariifi nr. 16. kohta. Enne oli selle numbri liigitamine punktideks põhjendatud — punktide maksumäärad erinevad üksteisest. Aga milleks siis tariifimäärade ühtlustamisel veel tahetakse käesolev number kunstlikult lõhkuda punktideks? Selleks ei ole ju enam alust.

Seni on meil maksnud järgmine kord: paragrahvide järjekorras tulevad teha ka parandused. Ma ei ole vähemalt seni kuulnud, et

oleksime saanud näiteks § 5. juures teha paranduse, mis räägib § 1-sest. Seda põhimõtet ei ole seni aluseks võetud seadusandlikus töös ega saagi võtta. (K. Päts, põl: Härra Gustavson, see on meile väga suuri raskusi sünnitanud.) Kui leitakse, et praegune kord on halb, siis muudetagu seda kodukorra muutmise teel. Praegu on võimalik ja mõeldav vaid üks kord, mis pandud maksuma kodukorraga: kolmandal lugemisel saab teha ainult neid ettepanekuid, mis on teisel lugemisel tehtud. Et kolmandal lugemisel esinetakse sootuks uute ettepanekutega, on minu arvates kodukorra vastane.

A. Rei (stp): Ma tahaksin Riigikogu liikmeid hoiatada selle eest, et kodukorda ei hakataks liiga vabalt käsitada. Meie seadusandlusele on tehtud põhjendatud etteheiteid, et Riigikogus väga kergel käel ootamatuid ja läbikaalumatuid ettepanekuid tehakse ja vastu võetakse. Ainukeseks kaitseabinõuks sarnaste läbikaalumata ettepanekute vastu on kodukorra määrused kolmanda lugemise kohta. Mis puutub sellesse, kas võiks praegu esitatud ettepanekut hääletamisele panna, siis on selle kohta otsustandev seletus kodukorra § 77. punkt 2. alla üles võetud. See seletus on järgmine: „Kui on vastu võetud parandus, mida on vaja paranduse mõttele vastavalt teha ka seaduseelnõu järgmistes osades, siis ei tule niisugune parandus korduvalt hääletamisele, vaid loetakse kõigis seaduseelnõu osades juba vastuvõetud redaktsiooniliseks paranduseks.“ Sellele seletusele toetudes tuleb näiteks „rahvusnõukogu“ nimetuse asemel kõigis järgnevates paragrahvides lugeda „kultuurnõukogu“, niipea kui vastav parandus on ühe paragrahvi juures vastu võetud. Siin on redaktsioonilise nime muudatusega tegemist. Aga et meie võiksimme redaktsiooniliste parandustena esitada uusi ettepanekuid, mis sisaldavad sisult uusi norme, mis ei ole teisel lugemisel arutamisel ega hääletamisel olnud, põhjendades seda üksnes sellega, et miskisugune süsteem sarnaseid muudatusi nõudvat, — niisugune asi ei ole meie kodukorra järgi lubatav. Iseneest on täiesti mõeldav, et näiteks kinnisvarade müügilepingute kohta on maksev üks tempelmaksu tariif ja varanduste edasiandmise kohta teine. See on täiesti võimalik, kuna see võimata on, et ühes ja sellesamas seaduses ühte asutust ühes paragrahvis nimetatakse kultuurnõukoguks, teises paragrahvis aga kuidagi teisiti. Sellepärast on kodukorra § 77. p. 2. juures seletus, mille järgi kõik redaktsioonilised parandused automaatselt sisse kantakse, ilma et neid eriti tarvis oleks hääletada.

Kui Riigikogu võtab kolmandal lugemisel hääletamisele rkl. Hasselblatt'i ettepaneku, mis

ei ole teisel lugemisel hääletamisel olnud, siis rikub ta tema enda poolt vastuvõetud kodukorda ja neid seletusi, mis ta käsitamise kohta vastu võetud, ja talitab seadusandliku tehnika mõttes äärmiselt kergemeelselt.

Juhataja K. Einbund: Rkl. Hasselblatt teeb ettepaneku, tariifi nr. 16. punkt B ühtlustada tariifi nr. 37. punkt A-ga, võttes 2% asemele 1%, selle juures seletades aruandjana, et parandus-ettepanek on redaktsiooniline ja kui ta redaktsiooniline on, siis võib ta III lugemisel sissekandmisele tulla Riigikogu otsustamisel. Mina juhatajana pean tähendama järgmist: kui seadus tema süsteemi juures või tariifid nende süsteemi juures eeldavad ja nõuavad, et vastavate osade tariifid peavad olema ühesugused ja kui Riigikogu enamus on selle arvamisel, siis võib see parandus redaktsioonilises korras hääletamisele tulla. Arvamine, nagu ei oleks see kokkukõlas § 77. seletus 2-ega, ei saa minu arvates mõõduandev olla, sellepärast et see seletus on tehtud vanematekogu otsusega ja järelikult, kui tarvitada praegusel korral analoogi, siis see analoog võib põhjendatud olla ka Riigikogu enese poolt määratud praktikaga. Nii pean ma seda korra küsimuseks, mis on Riigikogu otsustada, ja kui ettepanekuid korra kohta ei tehta, siis pean võimalikuks, et see kui redaktsiooniline parandus võib hääletamisele tulla.

A. Jõeäär (stp) (korra kohta): Teen korra kohta ettepaneku, § 16 hääletada sarnasel kujul, nagu ta II lugemisel vastu võetud, arvestamata aruandja poolt tehtud parandus-ettepanekutega. Ma põhjendan oma ettepanekut seega, et siin on tegemist sootu isesuguse asjaga, mille mingit ühist pole ostu-müügi lepingutega. § 16. kohta ei ole II lugemisel tehtud mingisugust parandus-ettepanekut. Siin räägitakse sellest: A. Kui edasi antakse õigus kinnisvara peale, mitte hiljem kui kaks kuud pärast õiguse omandamist — 0,8%, B. Kui edasi antakse õigus kinnisvara peale hiljem A. ettenähtud tähtaega — 2% ja C. Kui edasi antakse riigimaade rendiõigus või põlise tarvitamise õigus enne esimest kinnistamist — 1%. Siin ei ole võimalik leida mingisugust redaktsioonilist sidet ostu-müügi lepingutega. Sellepärast panen ette § 16 hääletada sel kujul, nagu ta II lugemisel vastu võetud.

Aruandja V. Hasselblatt: (korra kohta): Mina tahtsin tähelepanu sellele juhtida, et kahtlemata saab sarnaste asjadega tegemist olema, näiteks, kriminaalseaduse arutamise puhul. Ka seal on võimalik, et meie võtame niisuguse trahvimääruse vastu, mis

pärast tuleb ühtlustada teiste paragrahvidega. (Vahelhüüded pahemalt poolt.) Siin on teine asi tähtis. Tempelmaksu seaduses on peaosas üldosa ja tariifid on juurde lisatud. Teistes maades ja ka Venemaal olid tariifid väljaspool seadust. Et aga meil tariifid on seadusesse sisse võetud, siis selle tõttu on raskused tekkinud. Seadust oli tarvis praktilisemaks teha, süsteemi muuta. (A. Rei, stp: Parandusetegijail enestel peab süsteem olema, et nad nende ettepanekutega hiljaks ei jääks!) See parandusettepanek on tehtud juba tempelmaksu seaduse komisjonis.

A. Jõeäär (stp) (korra kohta): Kuna härra Riigikogu esimees selle küsimuse Riigikogu otsustamisele paneb, siis teen korra kohta ettepaneku, vastu võtta: „Riigikogu otsustab: aruandja poolt tehtud ettepanek lugeda mitteredaktsiooniliseks.“

Juhataja K. Einbund: Rkl. Jõeäär teeb korra kohta ettepaneku, aruandja poolt esitatud ettepanek lugeda mitteredaktsiooniliseks, järelikult ei tuleks ta siis hääletamisele.

O. Gustavson (stp): Härra aruandja põhjendab oma ettepanekut analoogiaga. Ma küsiks härra aruandjalt, kas ta võiks öelda, kas eile sellega, kui me § 37 vastu võtsime, analoogiliselt ühes sellega muudeti ka tariifi 39. määr, kas tuleb seal lugeda 1 või 2%. Kui leiti, et eile võidi küsimus lahendada analoogiaga, siis saab seda ka täna.

Juhataja K. Einbund: Hääletamisele tuleb rkl. Jõeääre korra kohta tehtud ettepanek. (Hääletatakse.) Poolt on 22 häält, vastu 34 häält, seega on ettepanek tagasi lükatud.

Aruandja redaktsiooniline ettepanek — tariifi nr. 16. p. B võtta „2%“ asemele „1%“ — tuleb eraldi hääletamisele rkl. Jõeääre nõudmisel. (Hääletatakse.) Poolt on 42 häält, vastu 23 häält, seega on ettepanek vastu võetud.

Asun tariifi nr. 16 hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 16 vastu võetud.

Tariifi nr. nr. 17—35 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(Tariifi nr. 36.)

Aruandja **V. Hasselblatt**: Silmas pidades, et kinnisvarade omandamine oksjo-

nil, avalikul enampakkumisel j.n.e., on nimelt ost-müük, sellepärast tuleb seda kokkukõlastada Riigikogu sooviga, kinnisvarade protsenti ühtlustada. Kordan sama ettepanekut, mis ma tegin eelmise paragrahvi puhul, lugedes selle ettepaneku redaktsiooniliseks.

Juhataja K. Einbund: Aruandja rkl. Hasselblatt'ilt on ettepanek tariifi nr. 36 p. a ühtlustada tariifi nr. 37 p. A-ga, võttes 2% asemele 1% ja lugedes selle ettepaneku redaktsiooniliseks.

O. Gustavson (stp): Ma juhin veel kord aruandja tähelepanu sellele, et kui ta sarnaste ettepanekute tegemist jätkab, milleks meil siis tariifnumbris vaja liigitamist. Liigitamine on mõeldav ainult siis, kui maksumäär kahesugune. Nüüd kuuluvad mõlemad, nii kinnis- kui vallasvara ühe taksi alla. Ma ei kujuta ette, milleks endine liigitamine veel vajalik?

V. Hasselblatt (sks): Mina tahaksin härra Gustavson'i küsimisele vastuküsimisega reageerida. Võib olla härra Gustavson ütleb mulle, miks loetletakse tempelmaksu seaduses ära kirjad, äratõmbed j. n. e. See on ju üks ja seesama asi. Või võtame jällegi tariifi § 1, kus on üles loetud avaldused, palvekirjad, õiendused, ettekanded, kaebused j. n. e. (O. Gustavson, stp: Aga ei ole jagatud mitte a ja b alla.) See on selles mõttes tehtud, et tariifi ülevaatlikumaks teha. Kui siin jääb kinnisvara ja vallasvara üks protsent, siis tariif ei kaota midagi selle liigitamisega, vaid võidab, sest igaüks näeb siis, et ei ole vahet tehtud liikuva ja liikumata varanduse vahel. Härra Gustavson, uskuge, et kui meie nii hakkame seadusi arutama, siis meie eisaa ülepea suuremat koodeksit, nagu seda näiteks kriminaalseadus, arutada siin Riigikogus. (J. Vain, stp: Oleksite Teie oma ettepaneku õigel ajal teinud, oleks kõik korras olnud.)

Juhataja K. Einbund: Eraldi hääletamist ei nõuta. (O. Gustavson, stp: Mina saan aru, et ettepanek ei ole tehtud aruandjana, vaid Riigikogu liikmena.) Härra Hasselblatt tegi ettepaneku aruandjana.

V. Hasselblatt (sks) (fakt. märk.): Mina juhiks Riigikogu tähelepanu sellele, et tempelmaksu komisjoni arvates on see ühtlustamine tarvilik. Seda ühtlustamist saab kätte seeläbi, et minu II lugemisel tehtud ettepanek III lugemisel tagasi lükatakse, või et praegune ettepanek vastu võetakse. (O. Gus-

tavson, stp: Ega ei saa seda ettepanekut komisjoni nimel teha.)

Juhataja **K. Einbund**: Panen selle ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Poolt on 34 häält, vastu 22, seega on ettepanek vastu võetud. Hääletamisele tuleb tariifi nr. 36. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 36 vastu võetud.

(Tariifi nr. 37.)

O. Gustavson (stp): Teen ettepaneku, tariifi nr. 37 vastu võtta Vabariigi Valitsuse poolt esitatud kujul. Siin on, nagu kohalt juba tähendati, tegemist mitme miljoniga. Oleks huvitav kuulda, milline on Vabariigi Valitsuse seisukoht selle ettepanek paranduse suhtes. Ma ei tahaks oletada, et Vabariigi Valitsus siin esineks samuti, nagu õpetajate palgaseaduse muutmisel: las rühmad kakle- vad, meie vaatame pealt. Hääled, mis siis tulid kuuldavale, peaksid hoiatama valitsust oma debüüti korrata.

Käesoleval korral ei ole rahaminister mitte poolt sõna öelnud, kuidas Vabariigi Valitsus vaatab selle paranduse peale. Aga see on tempelmaksu seaduses kardinaal-parandus. Riigi eelarvesse on tempelmaksuna võetud õige suur summa. Kui nüüd tahetakse viiekümne protsendi võrra vähendada kõige tähtsamat tempelmaksu objekti, siis paistab kindel olevat, et ei tule sisse nii palju, nagu eelarves ette nähtud.

Ma esitasin ettepaneku: vastu võtta tariifi nr. 37 Vabariigi Valitsuse ettepanekus. Ma tahaksin loota, et rahaministril on julgust tulla kaitsma Vabariigi Valitsuse ettepanekut.

Rahaminister **A. Teetsov**: Valitsuse seisukoht selles küsimuses on väga lihtne. Valitsusele on Riigikogu poolt vastuvõetud parandus vastuvõetav. Esiteks tuleb meil silmas pidada, kui siin toonitati mitu korda, et mistarvis liigitada vallasvara, kinnisvara, kui see läheb ühtlase tariifi alla? See on selguse mõttes otstarbekohane. Teiseks tuleb silmas pidada, et meie kinnisvarad ülemineku juures uutesse kätesse on niikuinii juba raskelt koor- matud, tuleb kinnistusemaksu maksta 6% väärtusest ennesõjaaegse 4%-di vastu. Tempelmaks oli enne sõda 0,5%, seni oli 2%, uue paranduse järgi aga 1%, ka küllalt, 100% rohkem kui enne sõda.

Siin seati küsimus üles, kuipalju fiskuse huvid selle juures puudutatud saaksid. Minu ja ka suure hulga teiste isikute arvamise järgi fiskus selle juures ei kannata, vaid võib isegi võita. On selge, et praeguste suurte maksude juures suur hulk meie kinnisvaru ei kanta

üle seaduslikus korras, vaid peetakse ühel või teisel teel kinnistamata endiste omanikkude nimel, ja fiskus kannatab selle all.

Küsimuse peale, missugust ringkonda see maks puudutab, mida härra Gustavson mitu korda siin puudutanud, pean ütlemale, et see maks puudutab just meie kõige laiemat ringkonda — väikemaomanikke. Suurmaaoma- nikke ei ole meil palju, kuid suur kontingent on väikemaomanikke, asunikke ja kui neil nüüd maksud ülemineku juures suured on, siis on selge, et see laiemat ringkonda kõige rohkem puudutab.

Aruandja **V. Hasselblatt** (lõpusõna): Komisjon asus seisukohale, et on soovitatav kinnisvara kreposteerimise maks jätta 2%. Seda seisukohta kaitsesin ka II lugemisel, kuna isiklikult avaldasin teist seisukohta.

Juhataja **K. Einbund**: Rkl. Gustavson'ilt on ettepanek, tariifi nr. 37 „p. A. Kinnisvarade ja selle õiguste üle“ võtta 1% asemele 2%. (Hääletatakse.) Poolt on 23 häält, vastu 40 häält, seega on ettepanek tagasi lükatud.

Asun tariifi nr. 37 hääletamisele. (Hää- letatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 37 vastu võetud.

Vaheaeg kl. 19 — kl. 19.40 min.

Tariifi nr. 38 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(Tariifi nr. 39.)

Aruandja **V. Hasselblatt**: Teen ettepaneku, ühtlustada tariifi nr. 39 tariifi nr. 37. p. A-ga, võttes 2% asemele 1%. See on redaktsiooniline parandus.

Juhataja **K. Einbund**: (Hääleta- takse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 39 ühes redaktsioonilise parandu- sega vastu võetud.

(Tariifi nr. 40.)

Kaubandus-tööstusminister **J. Hol- berg**: Teisel lugemisel võeti tariifi nr. 56. p. b all sisse üks parandus, mis tuleks ka siin sisse võtta, et aktsiaseltside ja osahingute osamaksu norm on 5 senti igalt dokumendilt. Teen ettepaneku, tariifi nr. 56. B üle kanda tarii- fi nr. 40. all ettenähtud sõnade „vähemalt 5 senti iga dokumendi pealt“ asemele järgmises redaktsioonis: „Seltside ning kooperatiiv- ühingute liikme või osamaksu kviiitungid ehk osamaksutähed — 5 senti iga dokumendi pealt.“

See parandus läheks lahku endisest selle poolt, et välja on jäetud sõnad „ja nende liitude“. See ei ole selge ja täpne väljendus ning võiks selgusetust ning arusaamatust sünnitada.

Juhataja **K. Einbund**: Et see ettepanek ei ole redaktsiooniliselt selge ja tarvitab kaalumist, siis kuulutan vaheaja viieks minutiks.

Vaheaeg kl. 19.45 min. — kl. 19.55 min.

Juhataja **K. Einbund**: Rkl. Tammann'ilt on ettepanek: Tariifi nr. 56. B üle kanda tariifi nr. 40 lõppu litera E alla alljärgnevalt:

„Kooperatiivühingute ja nende liitude osamaksutähed — 5 senti iga dokumendi pealt.

Kui osamaksu vastuvõtmist tõendatakse raamatukestes, siis tasutakse tempelmaks igakordsel summade vastuvõtmisel 5 sendi suuruses.“

Kaubandus-tööstusminister võttis selle järele oma ettepaneku tagasi.

O. Gustavson (stp): See on õieti esimene järeldus sellest omapärasest töötamisviisist, millele Riigikogu täna asunud. See ei ole muud midagi, kui tehtud töö annulleerimine. Riigikogu võttis eelmisel koosolekul II lugemisel tariifi nr. 40 p. D vastu sel kujul, nagu teie tariifis näete. See on vastava otsusega sanktsioneeritud. Hiljem teeb härra Tammann sellesama maksualuse objekti kohta sisuliselt teistsuguse ettepaneku, Riigikogu võtab ka selle vastu. Öeldakse, sellega olla tühistatud endine otsus sama küsimuse kohta. Aga kujutatagu ette, kuhu niiviisi jõutakse. Seadus võetakse vastu III lugemisel. Seal tuleb aga keegi Riigikogu liige ja teeb lugemise lõpul „analoogia“ alusel parandusi, mis annulleerivad juba lõplikult vastuvõetud paragrahve. Sarnastel tingimustel ei ole üldse enam mõeldav korralik töö. Ma ei ole sisuliselt selle ettepaneku vastu. Tahan vaid rõhutada, et ettepanekud tehtagu õigel ajal ja õigel kohal. Nüüd aga luuakse pretsedent, mis asetab Riigikogu võimatusse seisukorda.

Aruandja **V. Hasselblatt** (lõpusõna): Läänud korral, kui rkl. Tammann'i ettepanek II lugemisel vastu võeti, tähendasin, et see küsimus komisjonis arutamisel ei ole olnud. Kuid see ei ole täpselt nii. Meie oleme küll komisjonis ühistegeliste asutuste tempelmaksutamise küsimust arutanud, kusjuures leiti, et väiksemad ühingud, kelle osakapital ei ulatu üle 5.000 krooni, maksavad ainult 5 senti, kuna ühingud, kelle osakapital ulatub üle 5.000

krooni, tulevad maksustamisele 2%-iga, nii nagu aktsiaseltsid. Siin oleks järgmist juurde lisada — kooperatiivühingute kohta võiks härra Tammann'i poolt ettepanend põhimõte vastuvõetav olla, kuid kooperatiivühingute liitude kohta teeb see raskusi, sellepärast et meie oleme riigi ettevõtte tempelmaksustanud täiel määral, niipalju kui need ei ole ellu kutsutud monopoli teostamiseks. Kviitungid maksustatakse 5 ja 10 sendiga. Võib juhtuda, et miljoniist osamaksu maksustatakse 5 sendiga. See süsteem tekitaks siin küll vastolu. Mina aruandjana pean ettepaneku tegema, parandus, mis II lugemisel tehti tariifi nr. 56. juures, siit välja jätta.

Aruandja **V. Hasselblatt**: (fakt. märk.; stenogramm segane, kõneleja poolt läbi vaatamata ja parandamata.)

Juhataja **K. Einbund**: Asun rkl. Tammann'i ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 17 häält, vastu 23 häält, seega on ettepanek tagasi lükatud. Hääletamisele tuleb tariifi nr. 40. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 40 vastu võetud.

Tariifi nr. nr. 41—55 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(Tariifi nr. 56.)

O. Gustavson (stp): Riigikogu lükkas tagasi härra Tammann'i ettepaneku, asendada tariifi nr. 56 p. B-ga tariifi nr. 40 p. D. Sellest järgneb vaid see, et rkl. Tammann peaks ise oma ettepaneku tagasi võtma.

Teen ettepaneku, välja jätta tariifi nr. 56 p. B, mis vastolus nr. 40 D-ga. Selleküsimuse võib lahendada erinovelliga palju paremini kui tehtud ettepanekuga.

Rahaminister **A. Teetsov**: Minu poole on pööratud küsimusega, kuidas mõista tariifi nr. 56 p. E all ettenähtud aktsialehtede maksu sel juhul, kui mitu aktsiat ühele lehele kokku tõmmatud on. Mina tähendaksin selle juurde, et see maks on mõeldud lehe maksuna. Ja sellepärast, kui ühel lehel on kokku tõmmatud mitu aktsiat, siis loetakse see üheks paberiks ja maksustatakse sellena.

A. Tammann (töer): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Rkl. Gustavson tegi ettepaneku, et ma võiksin oma ettepaneku tagasi võtta, kuid praegu ei ole enam minu ettepanek hääletamisel, vaid teisel lugemisel vastuvõetud otsus. Riigikogul on oma hääletamisega muidugi võimalik näidata, kas jääb see tema poolt kord juba vastuvõetud parandus sisse, või lükatakse tagasi.

Mis puutub sisulisesse külge, siis tähendan, et eelpool kooperatiivühingutest eriti juttu ei ole, järelikult pole ka midagi millegagi vastolus, kui meie selle täienduse siia niisugusel kujul sisse jätame, nagu ta II lugemisel vastu võetud. Kooperatiivühingute osamak-sudelt makstav tempelmaks, kui seda võet-akse nr. 40. põhjal, tõuseks vähemalt 10-kord-seks; neil juhtudel, kui ühingu osakapital ületab 5.000 krooni — koguni 20-kordseks. Seesugune äkiline kõrgendamine ei ole mille-gagi põhjendatud. Kui lubatakse erinovelliga küsimust paremini lahendada, siis on see alles tuleviku asi. Senikauaks peaks aga sisse jätma teisel lugemisel vastuvõetud täien-duse.

O. Gustavson (stp): Härra Tammann oli see, kes just oma eelmise ettepaneku põh-jenduseks näitas, et nr. 40. p. D all ei ole mõel-dud muud, kui kooperatiivühinguid ja nende liikmeid. See selgub ka nr. 40. p. D endast. Nr. 40 p. D juhatab meid sama numbri p. C juurde. Viimane kõneleb neist ühinguist, mis ei ole ette nähtud sama numbri p.p. A ja B-s. Viimase kahe punkti järgi on selge, et p. D-s käsitatavad ühingud võivad olla ainult kooperatiivühingud ja nende liidud. Tehes oma ettepaneku ja kaitstes seda, on rkl. Tam-mann ise näidanud, et tema ettepanekus käsi-tab samu tempelmaksu objekte, mis juba vastuvõetud tariifi nr. 40 p. D-gi.

Aruandja V. Hasselblatt (lõpusõna): Mis puutub vastolusse rkl. Tammann'i ette-panekul Riigikogu poolt vastuvõetud paranduse ja tariifi nr. 40 vahel, siis sisuliselt on see mui-dugi olemas, sest nr. 40. p. C praktiliselt käsitab ainult kooperatiive, teksti järgi aga kõiki seltse ja ühinguid, mis ei ole p.p. A ja B all mõeldud. Järelikult jääb p. C, kui härra Tammann'i ettepanek III lugemisel vastu võetakse, surnud punktiks. Kui näiteks võtak-sime vastu tulevikus seaduse, mis lubab selt-se ühes piiratud vastutusega — G. m. b. H., — siis nad kuuluvad automaatselt p. C alla, ja siis oleks p. C eluline. Vastasel korral oleks p. C surnud punkt. Selles mõttes on ta vastolus II lugemisel vastuvõetud parandusega, millega ma ei saa ühineda tempelmaksu seaduse kom-issjoni nimel, ja teen ettepaneku see eraldi hääletada.

Juhataja K. Einbund: Asun rkl. Gustavson'i ettepaneku hääletamisele. (Hää-letatakse.) Poolt on 33 häält, vastu — 15 häält, seega on ettepanek vastu võe-tud.

Asun tariifi nr. 56 hääletamisele. (Hää-letatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 56 vastu võetud.

(Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu lõpuhääletamisel vastu võetud.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja komis-joni esimehe rkl. Jürman'i puudumisel jääb vahele Eesti-Tshehoslovakkia vahelise kauba-lepingu ja selle lõpp-protokolli kinnitamise seadus — II lugemisel.

12. Koolinõu- Rahaasjanduse ko-
nikkude tasude misjoni aruandja **B.**
seadus — II lu- **Oja.**
gemisel.

Pealkiri võetakse nähtava enamu-sega muutmata vastu.

Koolinõunikude tasude seadus.

Aruandja B. Oja (loeb): § 1. Kooli-nõunikud, kes õpetajana või koolinõunikuna vähemalt 12 aastat töötanud, saavad palka riigiteenijate V palgaastme järgi; koolinõu-nikud, kes sellele nõudele ei vasta, saavad palka riigiteenijate VI palgaastme järgi.

L. Raudkepp (krst): Seaduse I luge-misel tähendasin sellele, et § 1 ei ole kokku-kõlas õpetajate palgaseadusega. Ei ole asja-likku alust, et siin maksma panna teine print-siip, seda enam, et siin õige suur vahe on selle vahel, kas koolinõunik on ülikooli haridusega või ei ole ta seda. Nimelt kui koolinõunik ei ole ülikooli haridusega, siis enne, kui ta määra-takse või nimetatakse koolinõunikuks, ole-tame, on ta algkooli juhataja, ta saaks algkooli juhatajana 11. astme järgi 155 krooni kuus palka; kui ta valitakse koolinõunikuks, siis kerkib ta palk 6 astme võrra ja jõuab kuni 260 kroonini. Koolinõunik, kes on ülikooli hari-dusega ja nõutava staashiga, tal kerkiks palk, oletame, et ta on keskkooli õpetaja, 8. astmelt 5. astmele, see on kolme astme võrra. Nüüd tuleb küsida, miks siis koolinõunikul, kes enne oli algkooli juhataja, kerkib palk 6 astme võrra, kuna keskkooli õpetajal, enne kui ta koolinõu-nikuks nimetatakse, kerkib palk 3 astme võrra. See igatahes õiglane ei ole. Võiks nimetada asjaolu, et ülikooli haridusega mees ei ole veel pedagoogilise staashiga sel mõõdul nagu see, kes ei ole ülikooli haridusega, aga kes töötanud algkoolis ütleme 12 aasta jooksul. See on õige, kuid tuleb oletada, et ülikooli haridusega mees saab nüüd ka ülikoolis oma pedagoogi-

lise erihariduse ja võimalik on, vähemalt tulevikus, et ta töötab algkooli alal, siis on tema staash igatahes kõrgemal, kui koolinõuniku staash, kes on ülikooli hariduseta. Ja koolinõunikkude kogu igatahes ei saa läbi niisuguste isikuteta, kellel ei ole täielikku pedagoogilist, teaduslikku ettevalmistust, sest siin tuleb asuda teaduslike meetoditega selle materjali läbitöötamisele, mille annab algkooli töö. Siin tuleb läbi töötada statistikat, tuleb kokku seada kõiksugu teste, nagu seda tehakse välismaal, tuleb neid läbi töötada; on olemas kindlaid süsteeme, mis on õige keerulised, nii et ühel osal koolinõunikel tuleb teha iseseisvat teaduslikku tööd. Seda ei saa teha koolinõunik, kellel ei ole teaduslikku ettevalmistust, vaid ainult õpetamise vilumus. Võib ju olla praktiline insener suure vilumusega ehituste alal, aga tema ei ole veel insener, kes võib kokku seada kindlaid ja igakülgeid kavu. Sellepärast mina leiaksin küll, et endine Vabariigi Valitsuse ettepanek on õiglasem.

Tuleb tähendada, et õpetajate palgaseadusest välja jäeti see paragrahv, mille alusel haridusministeerium võis arvata õpetajaid kõrgemale astmele palga suhtes, kui see isik on iseäranis väljapaistev. See oleks just siin hea, sest tõsi on, et nii mõnigi koolinõunik ja pedagoog ei ole ülikooli haridust saanud, kuid on silmapaistev omal alal ja ministeeriumile oleks võinud anda õiguse, et ta oleks võinud üle viia kõrgemasse liiki. (J. Voiman, stp: Näiteks?) Endisel ajal oli küll, aga nüüd enam ei ole viidud õpetajaid I astmele, nii et mina oma isikliku arusaamise järgi kahetsen, et see erand ei ole jäänud palgaseadusse.

Siis veel, miks siin kahe mõõduga mõõdetakse, nagu juba rkl. Gustavson tähendas, kui seaduseelnõu I lugemisel oli. Ülikooli haridust arvestatakse õpetajate palgaseaduses, siin aga seda ei arvestata. Oleks päris õiglane, kui algkooli juhataja näiteks, kui ta saab koolinõunikuks, tõstetakse mitte 6 astme võrra, vaid ütleme 4 astme võtta, kuni 7-da astmeni. Siis saaks ta 220 krooni, aga et vast veel vastu tulla, seda on ka teinud valitsuse projekt, siis võiks veel ühe astme võrra tõsta, nimelt kuuendasse astmesse, kus saab 240 krooni. (J. Fuks, as: Taevani tõsta, härra Raudkepp!) See oleks suur vastutulelikkus, aga asetada veel kõrgemale astmele, see on viiendale astmele, kus saaks 260 krooni, see on liiga palju. Sellepärast teen ettepaneku, § 1 vastu võtta järgmiselt: „§ 1. Koolinõunikud, kes on lõpetanud kodu- või välismaa ülikooli, kel on õpetaja kutse ja kes on töötanud õpetajana või koolinõunikuna vähemalt 12 aastat, saavad palka riigiteenijate V palgaastme järgi; kooli-

nõunikud, kes ei vasta ülaltoodud haridustsensussele, kuid on töötanud õpetajana või koolinõunikuna vähemalt 12 aastat, saavad palka riigiteenijate VI“ mul seisib siin VII, võib siis võtta VI „palgaastme järgi.“

Ma tean väga hästi, et see seadus käib nende koolinõunikkude kohta, kes on ametis, kuid neid on meil mitme haridusliku tsensussega, ja siin tuleb läbi viia kindlajooneline vahe tegemine, sest hiljem mõne aasta pärast palku alla krüvima hakata ei ole otstarbekohane.

Iga komisjon teeb vastavad tööd, arvestades asjaolusid, ja ka siin võiks rahaasjanduse komisjon arvestada neid põhimõtteid, mis selle seaduse vastu ette kanti. Need põhimõtted on õiglased. Ei jäta õiglast muljet, kui mujal tehakse vahet haridustsensusse vahel, siin aga mitte. Mõõdupuu peaks olema ühtlane igal pool.

M. Laarman (põl): Ma vaidleksin siiski lugupeetud rkl. Raudkepi ettepaneku vastu. Ma leian, et ta ei ole sellest süsteemist täielikult kinni pidanud, missugust ta kaitses. Härra Raudkepp tähendas, et kooliõpetajate palgaseaduses olevat süsteem hea, selles olevat haridustsensusse järgi palgad liigitatud. Kui kooliõpetajate palgaseadust meeles peame, siis teame, et seal on hariduse järgi palgad mitte 5, vaid enamal määral liigitatud. Seal on kõigepealt kooliõpetajaid algkoolis, kellel näiteks kutset ei ole, siis seminari ettevalmistusega, instituudi ja koguni ülikooli lõpetanud ja peale selle neid, kel kutse on. Kui tahetakse sellest põhimõttest kinni pidada, siis oleks pidanud härra Raudkepp samasuguse liigitamise sisse seadma koolinõunikkude palkade juures, oleks pidanud vastava ettepaneku tegema. Mul on meeles, komisjonis kandis haridusministeeriumi esindaja härra Ollik ette, et üks jagu koolinõunikkudest on, kellel seminari haridus, teistel, kellel instituudi ja kellel vahepealne, see on, on instituudis olnud ja politehnikumi jõudnud, aga ei oma siiski õpetaja kutset. See oli vist, nagu ma mäletan, härra Enno. On palju ka neid, kes ülikooli lõpetanud, kuid kellel ei ole kutset. Kõige keerulisem näib lugu olevat sel korral, et üks koolinõunik on doktori väitekirja esitanud, tähendab saab lähemal ajal doktori nime, aga ta on alles koolinõuniku kohustetäitja ja vähemalpalgaline. (Vahelhüüe pahemalt poolt.) Ma ei või vanduda, aga usun, et haridusministeeriumi esindaja meile väga täpsed andmed ette tõi. Kui lugu sarnane, siis oleks pidanud härra Raudkepp järjekindel olema ja koolinõunikkude palgad 5-de või rohkem liiki jagama. Ütleme, seminari haridusega koolinõunik oleks pidanud selle järgi väiksemat palka saama

sellepärast, et tal on väike staash. Instituudi lõpetajad omakord oleksid aga kõrgemale palgaastmele asetatud j. n. e. Täielikkuse tipp olevat see, kas on koolinõunik ülikooli lõpetanud, mida lugupeetud rkl. härra Raudkepp suure rõhuga alla kriipsutas. Mul on meeles, samas komisjonis kandis kml. Johanson ette, et sagedasti olevat ka vastupidiselt õige. Ta nimetas paari koolinõunikku, kellel ei olevat seda staashi, mida rõhutas rkl. Raudkepp, kes aga selle peale vaatamata väga hästi tööd tegevat. Nii siis, on ka vastupidiseid tõendusid, ja ma ei tea, kuidas tahate seal kirikut keset küla leida.

Teiselt poolt tähendas härra Raudkepp, et mujal tehakse vahet haridusetsensuse ja palga vahel. Minu teada ei ole kuskil mujal ametkonnas peale kooliõpetajate lugu nõnda. Sellest räägiti pikalt ja laialt kooliõpetajate palgade seaduse juures. Palgad on seal mitmesse liiki jagatud ja ebaõigelt normeeritud. Kas tahame käia nende ebaõiglaste palgade järgi? Kõigepealt seatakse ometi üles minimaalnõuded, kui ametnik need nõudmised täidab, siis sellele vastavalt makstakse palk. Minu arvates oleks pidanud härra Raudkepp ka üles seadma minimaalnõudmised koolinõunikku hariduse kohta. Kui ta leiab, et koolinõunikul peab olema ülikooli haridus, teatav praktika ja õpetaja kutse, siis öeldagu seda otsekoheselt, et sarnased on minimaalnõudmised ja nõutagu nii ja niisugune palk, aga et ühe ja sama koha juures tehakse niipalju liigitusi, see ei ole, minu arusaamise järgi, õige. Sellest viimasest seisukohast läks rahaasjanduse alamkomisjon kui ka rahaasjanduse komisjon välja, kui võttis käesoleva seaduse vastu sel kujul, nagu ta praegu esitatud. Minu arvates on see õigem seisukoht kui härra Raudkepil.

Juttu ajades härra haridusministriga, kui õpetajate palgaseadus vastu võeti, juhiti tähelepanu sellele, et õpetajad ei saa palka seaduse järgi ühe koha pealt, vaid siin on kuni 50 liigitust ühe koha peal ette nähtud. (M. Juhkami, tõer vahelhüüe.) Ja nagu härra Juhkam tähendab, ollakse kantseleides otse kimbus selle palga väljaarvamise, sest ühe koha peal võib 25 liigist palka maksta. Koolijuhataja näiteks saab palka ühe normi järgi, aga kui ta annab lisatunde, siis saab ta muist palka lihtkooliõpetaja palga järgi. Ja seal siis näevad kantseleiametnikud vaeva selle palga väljaarvamise. Kui asjaajamine kantseleides nii kirjuks aetakse, siis peab tingimata kantselejõude juurde palkama, sest nendega, kes seal praegu, ei saa läbi. Ma ei tea, kas haridusministeerium tõesti seda keerulist korda nii väga pooldab. Igatahes soovitam oleks lihtsam kord nii ühel kui ka teisel

alal, et see palga väljaarvamine nii keeruline ei oleks.

Meie rühm on nende paranduste vastu täiesti ja soovib asja lihtsustamist.

L. Raudkepp (krst): On ju õige, et meie õpetajate palgaseadus on liiga keeruline. Seda võiks lihtsustada. Koolinõunikku palgaseadus, mis esitatud valitsuse poolt, püüab just niisuguse lihtsuse poole, et ainult kaks järku oleks, nii et minu ettepanekus ei ole midagi niisugust esitatud, mis oleks nagu tuulest võetud, vaid haridusministeerium ise on selle ettepanekuga ja niisuguse liigitusega esinenud Vabariigi Valitsusele. Peale selle ei või siin nii palju liike olla nagu õpetajate palgaseaduses, sest koolinõunikku suhtes on olemas eeldus, et igaüks, kes ülikooli haridusega või ilma, peab olema 12 aastat töötanud. 12 aasta jooksul tuleb igatahes ilmsiks, mida suudab koolinõunik ära teha: kuidas ta on rakendunud, kui palju on tal kogemusi, vaatamata selle peale, kas ta on seminari, kooliõpetajate instituudi haridusega või isik, kes on ülikooli kursuse ainult läbi kuulunud. Need 12 aastat on väga tähtsaks eelduseks. Härra Laarman ei ole tähele pannud, et 12 aastat viivad koolinõunikud enam-vähem ühe mõõdupuu alla. Kui härra Laarman selle sotsialistliku vaate poolt on, et olgu inimene ükskõik missuguse haridusega, aga tuleb maksta üks ja seesama palk, siis on see väga omapärane. (Vahelhüüded pahemalt poolt.) Härrad sotsialistid vaidlevad vastu, võib olla ma eksisin selle poolest, et mitte sotsiaaldemokraatide, vaid sotsialistide vaate poolt, kes on sotsiaaldemokraatidest pahemal pool. Ma olin niisuguses seisukorras revolutsiooni ajal, et tehti ettepanek Tartus ühes koolis — maksetagu kõigile ühesugune palk, ja nüüd on väga huvitav, et härra Laarman on siin asunud pahempoolsele sotsialistlikule seisukohale. Mulle näib, et see ei ole päris õiglane ja igal ajal võib oma ebaõigeid vaateid revideerida. Härra Laarman leiab, et võiks seda muuta. Mina ütlen, härra Laarman'il on õigus, et õpetajate palgaseadus on liiga kirju oma astmete poolest, aga oma sotsialistlikku seisukohta võiks härra Laarman ometi revideerida.

M. Laarman (põl) (fakt. märk.): Härra Raudkepp tahab mulle külge pookida mingisuguse sotsialistliku vaate, kuna ta tõendab, ma olla öelnud, et ükspuhas missugune haridus inimesel on, talle tulla maksta ühesugust palka. Faktilise märkusena pean tähendama, et igakord ülikooli haridus ei anna niisugust eeldust, et ta teise inimese mõtetest võib aru saada. Mina ütlesin midagi muud, nimelt, et

seadke üles minimaalnõudmine, mis... (B. Eilman, stp: Laarman teeb selgeks, et ta sotsialist ei ole.) ühe koha peal ametnikult nõutakse, kuid koha peal palga liigitust ei tohiks olla. Aga härra Raudkepp ütleb, et mina olla öelnud, olgu inimesel mis tahes haridus, palk olgu tal siiski ühetaoline. Kui ülikool niisuguse hariduse võimaldab, et hariduse omanik teisest aru ei saa, siis ta igakord kuigi palju väärt ei ole.

Haridusminister **A. Mõttus**: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Rahaasjanduse komisjonis tehtud paranduse vastu ei olnud põhjust haridusministeeriumil ega Vabariigi Valitsusel vaielda järgmistel asjaoludel. Koolinõunikude instituut täies ulatuses, mitte ainult palkade mõttes, nagu praegu kõne all on, nõuab reorganiseerimist, ja ministeerium sihib praegu sinnapoole, et koolinõunikude alluvuse küsimust kui ka teisi juriidilisi vahekordi keskvalitsusega teisele alusele seada, kui see seni olnud. See võib sündida ainult koolivalitsuse ümberkorraldamisega, milleks vastav seadus ka ministeeriumis väljatöötamisel. Järelikult ei ole ka mingit põhjust käesoleval puhul siin selles mõttes eriliigitusi sisse võtta. Kui rkl. Raudkepp oleks oma parandusega ülikooli haridust selles mõttes alla kriipsutanud, et ta oma ettepanekuga oleks nõudnud, et koolinõunikudeks võivad olla ainult ülikooli haridusega isikud, siis saan ma sellest aru, ja võib olla see on seisukoht, millega koolivalitsuse reorganiseerimise juures peab tingimata arvestama ja seda tähele panema. Vastavalt haridusele tulevad palgad korraldada ja kõik juriidilised vahekorrad selgitada. Praegu vaatama käesoleva seaduseelnõu peale kui teatava ülemineku ajajärgu palgamäärade peale, mis ühenduses õpetajate palkade uuesti normeerimisega tarvilikuks saanud ja mida teha tuleb.

Aruandja **B. Oja** (lõpusõna): Rkl. Raudkepi ettepanek oli komisjonis arutamisel. Komisjon esitab oma ühemeelse ettepaneku Riigikogule vastuvõtmiseks ja selle ettepaneku poolt oli kristliku rahvaerakonna esindaja komisjonis hääletanud. Komisjon on leidnud, et koolinõunikude haridusestaashi vahel ei tarvitse vahet teha, vaid siin on rohkem rõhku tarvis panna vilumusele ja ettevalmistamisele just erilisel oma kutsele, mida üksi ülikooli haridus ei anna.

Juhataja **K. Einbund**: Asun rkl. Raudkepi ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasi lükatud. Asun § 1.

hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 1 vastu võetud.

§§ 2—6 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

§ 2. Koolinõunikudele makstakse riigiteenijatega ühesugustel alustel ja ühesuguste normide järgi päeva- ja söiduraha, kusjuures sõite maal ei arvata jooksvate ametikohuste täitmiseiga seotud ametisõitudeks.

§ 3. Koolinõunikudele ja nende perekonnaliikmetele antakse riigiteenijatega ühesugustel alustel arstiabi ja rahalist toetust ning abiraha sünnituse ja surma puhul.

§ 4. Omavalitsus, kes koolinõuniku valib, annab koolinõunikule võimaluse korral korteri ühes kütte ja valgustusega. Korteri eest ühes kütte ja valgustusega maksab koolinõunik omavalitsusele üüri viimase poolt kindlaksmääratud normi järgi, kusjuures korterisaaja poolt maksetav üür ei tohi ületada 10% koolinõuniku palgast.

§ 5. Koolinõunikude palgast maksab riik 90%, kuna vastav omavalitsus maksab: 10% palgast, söidu- ja päevarahaga, abiraha sünnituse ja surma puhul ning arstiabi kulud.

§ 6. Käesolev seadus hakkab maksma 1. aprillist 1928. a. Sest ajast kaotavad maksvuse: 1) Määruse maakonna- ja linnakoolinõunikude kohta (R. T. nr. 39/40 — 1920.) §§ 5., 6. ja 7.; 2) Määrus Asutava Kogu Seadusandliku Delegatsiooni poolt 5. märtsil 1920. a. vastu võetud määruse maakonna- ja linnakoolinõunikude kohta §§ 5, 6, 7 muutmiseks (R. T. nr. 118 — 1921.); 3) Maakonna- ja linnakoolinõunikude määruse muutmise seadus (R. T. nr. 26 — 1923.) ja 4) Koolinõunikude ja avalikkude koolide õpetajate ajutise palgalisa seadus (R. T. nr. 52 — 1927.) koolinõunikude suhtes.

Juhataja **K. Einbund**: Riigikogu asub vahelejäädud päevakorra-punkti arutamisele.

13. Eesti-Tshehoslovakkia vahelise kaubalepingu ja selle lõpp-protokoll kinnitamise seadus — II lugemisel. Rahaasjanduse komisjoni aruandja komisjoni esimehe puudumisel täidab aruandja kohuseid komisjoni abiesimees rkl. Lehtman.

Seaduseelnõu võetakse nähtava enamusega muutmata vastu. (Tekst III Rk. 6. istungj. pr.pr. lisades, vaata sisukord.)

(Hüüded: Koosolek lõpetada!)

Poolt on 22 häält, vastu — 10 häält, seega on ettepanek vastu võetud.

Juhataja **K. Einbund**: Ma kuulen ettepanekut, koosolek lõpetada. (Hääletatakse.)

Lõpetan Riigikogu koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 20.45 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu esimees **K. Einbund**.

Sekretär **M. Juhkam**.

